

Mishnah Peah, Chapter 1

משנה פאה פרק א

(1) The following are the things for which no definite quantity is prescribed [and by Torah law the minutest amount fulfills his obligation]: the *peah* — corners [of the fields i.e., “You must not fully reap to the corner of your field ... you must leave them for the poor and the convert” (Leviticus 19:9-10) and] firstfruits [i.e., “And it will be, when you come to the land ... that you must take from the first of all fruit of the ground ... and you must put them in a basket and go to the place which the Lord your God will choose,” (Deuteronomy 26:1-2)] and [the length of time and the offerings brought upon] appearing [at the Temple before the Lord at the three pilgrim Festivals], the practice of [physical] acts of kindness [e.g., visiting the sick or burying the dead, financial acts of kindness do have a prescribed amount, namely, until a fifth of one's profits] and the study of Torah [all of these have no Biblical prescribed amounts]. The following are the things for which a man enjoys the fruits in this world, while the principal [reward is not diminished and] remains for him in the World To Come: honoring one's father and mother, practicing charity and making peace between man and his neighbor,

רבנו עובדיה מברטנורא

א אלו דברים שאין להם שיעור. מדאורייתא, אבל מדרבנן יש להם שיעור, דהא תנן בסיפא אין פוחתין לפאה מששים: **הפאה.** שאדם חייב להניח בסוף שדהו לעניים כדכתיב (ויקרא כג) לא תכלה פאת שדך בקצרך: **והבכורים.** דכתיב (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך, ולא נתנה תורה בהם שיעור: **והראיון.** שחייב אדם להיראות בעזרה בשלש רגלים, דכתיב (שם) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך. וזאת הראיה אין לה שיעור, דכל אימת דבעי, עייל ומתחזי ונפיק. פירוש אחר, עולות ראיה ושלמי חגיגה שחייב להביא כדכתיב (שם) ולא יראו פני ריקם, אין לה שיעור מדאורייתא, דכתיב (דברים טז) איש כמתנת ידו, אלא שחכמים נתנו בה שיעור העולה מעה כסף, וחגיגה שתי כסף: **וגמילות חסדים.** דבגופו, כגון בקור חולים, ולקבור מתים וכיוצא בהן. אבל גמילות חסדים דבממונו, כגון פדיון שבוים, ולהלביש ערומים, ולהאכיל את הרעבים וכיוצא בהן, יש להן שיעור, שיתן בכל פעם שתבא מצוה כוון לידו, חמישית מן הריח שבנכסיו ותו לא מחייב, דהכי אמרינן, המבזבז אל יבזבו יותר מחומשו, הלכך מבעי ליה לאינש לאפרושי חמישית הריח בכל עת, כדי שיהא מצוי כל זמן שיבא גמילות חסד לידו שיקיימו, ובהכי נפיק ידי חובתו. **ותלמוד תורה.** אין לה שיעור, דכתיב

but the study of Torah is equal to all of them.

(2) [By Rabbinic decree] one should not leave *peah* at the corners of one's field, less than one sixtieth [of the entire crop], even though [Biblically] no definite amount is given for *peah*.

Yet everything depends upon the size

of the field and the number of the poor and the extent of the crop [i.e., if he has a very large field, or if there are many poor, or if he has a very blessed crop, he adds to the area which he does not harvest so that it is more than one sixtieth].

(3) *Peah* may be given either at the beginning of the field or at the middle [i.e., *peah* need not be specifically the left overs at the end of the field]. Rabbi Shimon says [the leftovers at the beginning and the middle of the field, are considered *peah*] provided he [also] gives at the end [of the field] according to the amount fixed [i.e., in order to fulfill his obligation, he must also leave at the end of the field, making sure that all the leftover areas together equal at least one sixtieth]. Rabbi Yehudah says, Should he even leave [for the conclusion of the reaping] one stalk [at the end of the field], he can rely on this as [fulfilling the law of] *peah* and if he did not do so, [then] they [i.e., even those stalks left at the

רבנו עובדיה מברטנורה

(יהושע א) והגית בו יומם ולילה. ותלמוד תורה כנגד כולם. שקול כנגד כולם: **ב** אין פוחתין לפאה מששים. מדרבנן: אף על פי שאמרו אין לפאה שיעור. מדאורייתא כדאמרן: הכל לפי גודל השדה. אם שדה גדולה ועניים מועטים, נותן ומוסיף על ששים לפי גודל שדהו. ואם שדה קטנה ועניים מרובים, מוסיף על ששים לפי רוב העניים: **ולפי הענוה**. אית דגרסי ענוה בוי"ו, כלומר לפי רוב ענותו ירבה לעניים, לשון וענותך תרבני (תהלים יח). ורמב"ם פירש לשון עניה, כלומר מה שתענה הארץ. ואית דגרסי ענבה בבי"ת, ופירושו גודל הגרגרים וקטנן, שאם היו השבלים של שדה במקום אחד מלאות וטובות, ובמקום אחר צנומות דקות, לא יניח הפאה כולה מן הרעות, אלא ישער ששים לרע וליפה: **ג מתחלת השדה ומאמצעה**. ואין צריך להניח פאה בסוף שדה, דכתיב (ויקרא יט) לא תכלה פאת שדך לקצור, אמרה תורה תן פאה, ואף על פי שיש לך עדיין קמה לקצור: **ובלבד שיתן בסוף כשיעור**. אף על גב דרבי קרא בתחלה ובאמצע שיש תורת פאה למה שנתן, מכל מקום לא מפטר אלא אם כן נותן בסוף השדה תשלום שיעור אחד מששים עם מה שנתן באמצע ובתחלה, כן מוכח בירושלמי. ורמב"ם פירש, ובלבד שיתן בסוף כשיעור פאה הצריכה לכל השדה, שצריך שיניח בסוף השדה אחד מששים חוץ ממה שהניח בתחלה ובאמצע. **אם שייר קלח אחד**. בסוף השדה

beginning or at the middle] are to be regarded [merely] as ownerless property [resulting that anyone rich or poor can take it; (however, according to Rabbi Shimon above, even though he did not fulfill his obligation of

הַפֶּקֶר: ד' כִּלְלָא אֲמַרוּ בַּפֶּאָה. כֹּל שֶׁהוּא אֶכְל, וְנִשְׁמַר, וְגִדּוּלָיו מִן הָאֶרֶץ, וְלִקְיֻטָּתוֹ כְּאַחַת, וּמִכְנִיסוֹ לְקִיּוּם, חֵיב בַּפֶּאָה. הַתְּבוּאָה וְהַקְטָנִיּוֹת בְּכִלְלָא הֵנּוּ: ה' וּבְאֵילָן, הָאוֹג וְהַתְּרוּבִין וְאֲגוּזִים וְהַשְּׁקָדִים וְהַגִּפְנִים

peah, the beginning and middle leftovers are still considered *peah* and only the poor may take from it)].

(4) A general principle has been stated concerning *peah*: Whatever is used for food [excluding dye-producing herbs, even though they are used as food, in times of need] and [whatever] is guarded [excluding ownerless property] and grows from the soil [excluding mushrooms which do not have roots and thus do not nourish off the land] and is harvested altogether [excluding fruit such as figs, which are picked, individually, as they ripen] and is brought in for storage [excluding vegetables which are not stored, since they spoil quickly] is subject to the law of *peah*. Grain [from wheat barley spelt oats and rye] and pulse [e.g., peas, beans and lentils] fall into this general principle.

(5) Among trees; the sumac, the carob, the nut, the almond, the vine, the

רבנו עובדיה מברטנורא

הניח אותו לפאה, סומך עליו. וכל מה שהניח באמצע ובתחלה, תורת פאה עליה: **ואם לאו**. שלא הניח אפילו קלח אחד בסוף השדה לפאה, הרי מה שהניח באמצע ובתחלה, אינה חשובה פאה אלא דין הפקר יש לה ופליג אדרכי שמעון דאמר דמכל מקום היא חשובה פאה אלא דלא מפטר בעל השדה בהכי. והלכה כרבי שמעון: **ד כל דבר שהוא אוכל**. למעוטי ספחי סטיס, שאף על פי שהן אוכל על ידי הדחק, לאו אוכל מקרי ואין חייבין בפאה, דכתיב (ויקרא יט) ובקצרכם, ואין קצירה אלא בדבר הראוי לאכילה: **ונשמר**. למעוטי הפקר שאין לו שומרים שאינו חייב בפאה, דכתיב (שם) לעני ולגר תעזוב אותם, פרט להפקר, שכבר נעוב. **וגידוליו מן הארץ**. למעוטי כמהין ופטירות שאין להם שורש בארץ וגידוליהם מן האויר שאין חייבין בפאה, דכתיב (שם) קציר ארצכם. **ולקיתתו כאחד**. למעוטי תאנה וכיוצא בה מן האילנות שנלקטים הפירות שמתבשלים בהם ראשון ראשון, דכתיב (שם) קציר, משמע דבר הנקצר הרבה ביחד: **ומכניסו לקיום**. למעוטי ירק, שאינו מתקיים אלא מתעפש מיד, דכתיב (שם כג) פאת שדך בקצרך, ואין הירק נקצר. **והתבואה והקטניות**. תבואה מחמשת המינים חטה ושעורה וכוסמת שבולת שועל ושיפון. קטניות פולין ואפונן ועדשים ודומיהן: **בכלל הזה**. להתחייב בפאה כשיושלמו בהם כל התנאים הללו: **ה' האוג**. אילן שהפרי שלו אדום וקורין לו בלע"ז קורנ"י אולי"ם. ורמב"ם פירש שהוא צמח שמעבדים בו העורות וקורין לו בערבי סימא"ק, והאשכולות שלו ראויים לאכילה. ולא דוקא אלו שמנה התנא חייבים בפאה ולא מיני אילנות

pomegranate, the olive and the [dates of the] palm are [all] subject to *peah*.

(6) One can always give *peah* [even if he harvested all the stalks, he is still obligated to give *peah* from the harvested grain] and he is exempt from giving tithes [from it] until it is finally stacked [into smooth heaps, i.e., if he

were to give *peah* after the grain had been piled into smooth heaps, he would first have to separate tithes from it]. Or one may pronounce [his field] ownerless and [also] be exempt from giving tithes [even if another person takes it, he, too, does not have to tithe from it] until it is finally stacked [i.e., if he declared the grain ownerless after he stacked it into smooth heaps, then those people who subsequently take it, must indeed tithe]. One may feed cattle, wild animals and birds [of the produce, as a regular feeding] before it is finally stacked and be exempt from tithes [people, however, are Rabbinically forbidden from eating it in a normal fashion, even though the grain has not been stacked and smoothed and, therefore, are Biblically not yet obligated to tithing, yet people are permitted to eat from it, if done so, in a casual manner]. He may take from the threshing floor [before stacking and smoothing] and use it as seed [since only grain used as food has an obligation to be tithed. However, Biblically, there is no prohibition to plant seed from untithed grain], and be exempt from tithes until it is stacked; these are the words of Rabbi Akiva [after being stacked and smoothed, there however is, a Rabbinical prohibition of planting untithed grain; the *halachah* does not follow Rabbi Akiva and it is Rabbinically forbidden to plant seed from

וְהַרְמוּנִים וְהַזֵּיתִים וְהַתְּמָרִים, חֵיבִין בְּפָאָה: וְלְעוֹלָם הוּא נוֹתֵן מִשּׁוּם פָּאָה וּפְטוּר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, עַד שְׂיִמְרָתוֹ. וְנוֹתֵן מִשּׁוּם הַפְּקָד וּפְטוּר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, עַד שְׂיִמְרָתוֹ. וּמֵאֲכִיל לְבַהֲמָה וְלַחֲיָה וְלְעוֹפוֹת וּפְטוּר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, עַד שְׂיִמְרָתוֹ. וְנוֹטֵל מִן הַגֶּרֶן וְזוֹרֵעַ וּפְטוּר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, עַד שְׂיִמְרָתוֹ, דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא.

רבנו עובדיה מברטנורה

אחרים, אלא אלו ודומיהן קאמר: **ו לעולם הוא נותן משום פאה.** מי שלא הניח פאה בשדה במחובר, חייב להפריש מן התלוש. והפאה שמפריש מן התלוש ונותן לעניים, פטורה מן המעשרות: **עד שימרה.** שיעשה כרי וצבור של תבואה. אבל אם בא להפריש פאה אחר המרוח, צריך שיפריש התרומה והמעשרות תחלה, ואחר כך יטול הפאה, שאין פטור מן המעשרות אלא הפאה הנטלת קודם המרוח: **ונותן משום הפקר ופטור מן המעשרות.** (משום הפקר). המפקיר תבואתו ובא אחד וזכה בה, אין הזוכה בה חייב במעשרות, דכתיב (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך, יצא הפקר שידך וידו שוין. אבל המפקיר תבואתו לאחר המרוח, אין ההפקר ההוא פטור מן המעשר. (מגב): **ומאכיל לבהמה וכו'.** ואפילו הוא עצמו מותר לאכול אכילת עראי קודם מרוח. אבל לבהמה אוכלת אפילו אכילת קבע: **ונוטל מן הגרן וזורע וכו'.** דמן התורה הזורע פטור מן המעשר אפילו

untithed grain, even before stacked and smoothed]. If a priest or levite purchased [the grain of] a threshing floor, the tithes are theirs unless the stacking [and smoothing of the piles] have taken place [at that point they, too, have a Rabbinic obligation to tithe to other priests or levites, since, at that point, the previous owner had already been obligated to tithe, the Sages, therefore, decreed that they should not deprive their brothers of the tithes]. One who dedicated [his crop to the Temple treasury] and redeems it [afterwards], is obligated to give tithes [from it] so long as the treasurer had not yet finally stacked it [i.e., if he redeemed it before the treasurer of the Temple stacked and smoothed the piles of grain; however, if he redeemed it after the treasurer had already stacked and smoothed the pile, since the obligation for tithes occurred when the grain was Temple property, it is exempt from tithing].

רבנו עובדיה מברטנורא

לאחר מרוח, דכתיב (שם) עשר תעשר ואכלת, וזרע לא קרינן ביה ואכלת, מיהו מדרבנן חייב, סבירא ליה לרבי עקיבא דקודם מרוח פטור מן המעשר אפילו מדרבנן. ואין הלכה כרבי עקיבא: **שלקחו את הגורן**. שקנו תבואה מן הגורן. וקנסו חכמים שיהיו חייבים להפריש תרומות ומעשרות ולתת אותם לכהנים ולוים אחרים, כדי שלא יהיו קופצים לקנות תבואה או יין לגתות ולגרנות, ואם קנו קודם מרוח שעדיין לא הוקבעה תבואה זו למעשר, המעשרות שלהם: **המקדיש ופודה**. המקדיש גרנו ופדאו מיד הגזבר והוא גדיש או קמה שלא הוקבע למעשר כשהיה ביד ההקדש, חייב הפודה להוציא ממנו המעשרות. אבל אם נתמרח הגורן ביד הגזבר, הואיל ובשעה שהיה ראוי שיוקבע למעשר הדיינו בזמן המרוח היתה ביד הקדש, אין הפודה חייב להוציא ממנו מעשרות, שההקדש פטור מן המעשרות: